

NYILAS LAURA – STEPPER PÉTER

A VISEGRÁDI PARTNEREINK STRATÉGIAI GONDOLKODÁSA II. *LENGYELORSZÁG*

THE STRATEGIC THINKING
OF OUR VISEGRAD PARTNERS II. *POLAND*

Összefoglaló: Az államok rendszerint világosan tisztázzák a külvilág és saját államapparátusuk számára biztonságpolitikájuk sarokköveit, ezért átfogó nyilvános dokumentumokban foglalják össze az általuk veszélyesnek tartott fenyegetéseket. A visegrádi csoport országai esetében is találhatunk összehasonlításra alkalmas dokumentumokat. Ezek az országok földrajzilag közel vannak, hasonló politikai és kulturális jellemzőket mutatnak a közös történelmi múlt miatt. Sokan ezért azt várják, hogy a stratégiai látásmódjukban is sok hasonlóságot lehet felfedezni. Ez azonban korántsem egyértelmű, és megéri alaposabban megvizsgálni ezt a kérdést. A nyilvánosan kiadott stratégiák szövegének elfogadása értelemszerűen egy külpolitikai döntés, és mint olyan, vizsgálható a külpolitika-elemzés módszertanával. A külpolitikai döntések meghozatalakor számos külső és belső hatás érvényesül, ezeket megfelelő óvatossággal és körültekintéssel kell értékelni. Mivel viszont ezen externáliák száma szinte végtelen, jelen tanulmányban igyekszünk csak az általunk kiemelkedően fontosnak ítélt, és az elmúlt években aktuálissá vált ügyekre koncentrálni. A cikksorozat tehát azt vizsgálja, hogy a Magyarországgal számos kérdésben intenzív együttműködést folytató három visegrádi ország (Szlovákia, Csehország és Lengyelország) a stratégiai dokumentumaikban miként értékelik a körülöttük lévő világot, a fenyegetéseket, illetve mi és hogyan határozza meg partnereink stratégiai látásmódját. A kétrészes cikksorozat első részében a szlovák és a cseh stratégiai gondolkodást elemeztük, a második részben pedig Lengyelországot vesszük górcső alá.

Kulcsszavak: V4, nemzeti biztonsági stratégia, Lengyelország

Abstract: *It is a common feature of states to define the cornerstones of their views on international security. Therefore, they publish national security strategies from time to time to understand their own environment and evaluate the threats they have to tackle. V4 group countries provide documents worth to compare. Due to the cultural and historical similarities one might expect the same perception on strategic thinking, but it is far from evident. Adopting a public security strategy is always an act of foreign policy decision-making which process can be analysed by the methodology of foreign policy analysis. Numerous external and internal factors influence such a decision, which shall be evaluated with great care. The number of these is vast, but this article focuses only on the most current issues. Our goal is to understand how the countries, which are strategic partners for Hungary perceive international threats, and how can we assess their strategic thinking. In the first article we analysed Czechia and Slovakia, and now, in the second part we will focus on Poland.*

Keywords: V4, national security strategy, Poland

Bevezetés

Lengyelország stratégiai gondolkodását alapvetően határozták meg az ország történelmi tapasztalatai, a német–orosz érdekszféra közé ékelődés, a jelenlegi európai politikai viszonyok és a szomszédságunkban zajló orosz–ukrán háború. Ezek alapján alakult saját szerepfelfogásuk a nemzetközi rendszerben, és szuverénként ezek a tényezők határozzák meg, hogy milyen perciepciójuk alakul ki a világpolitikáról. Ezt megismerhetjük a nyilvánosságra hozott alapvető stratégiai terveikből. Mindez tehát megjelenik a stratégiai dokumentumaikban, és értelemszerűen a stratégiát követő politikai döntéseikben, most ezeket mutatjuk be röviden. A valódi lengyel nagyhatalmosság, de legalább középhatalmosság megvalósítására most ténylegesen van lehetősége Varsónak, de ennek jelentős korlátai vannak, mind belpolitikailag, mint pedig a külső tényezők fényében.

Módszertan

Ahogy a cikksorozat első tanulmányában hivatkoztunk rá, a stratégiai látásmódot a biztonságpercepció és végső soron a többféle hatásnak kitett külpolitikai döntéshozatal határozza meg. Konzekvensen folytatva a korábbi cikkben leírt gondolatot, Lengyelország esetében is a nyilvános dokumentumok elemzése és a külső tényezők formálta alaphelyzet megértésén át értékeljük az ország reálisan (racionálisan) vállalható stratégiai céljait. Ezek után megnézzük, empirikusan tetten érhetők voltak-e olyan lépések, amelyek ezt a célrendszert és helyzetértékelést alátámasztják. Tehát most sem folytatunk mélyfúrásokat a bürokratikus apparátus vagy a személyiségpszichológiai torzítások útvesztőiben, hanem csak a kiemelt ügyekre és a dokumentumelemzésre hagyatkozunk. Elsődlegesen azt nézzük meg, hogy milyen a lengyel szerepfelfogás, hogyan viszonyul az ország az euroatlanti térséghez, illetve milyen a megítélése azon belül, majd rátérünk a biztonsági stratégiában azonosított fenyegetésekre, a szomszédban zajló ukrán háborúra adott reakciókra, végül pedig a belpolitika külpolitikát meghatározó ügyeire.

A lengyel stratégiai gondolkodást meghatározó tényezők

A lengyel nemzetállami szerepfelfogás

Lengyelország a másik két V4-partnerrel szemben magát potenciális európai nagyhatalomnak, de legalábbis középhatalomnak tartja, és ilyen nézőpontból tekint a külvilágra. Lengyelország évszázados geopolitikai dilemmája, hogy a történelem során létrejött különböző formáiban sem elég nagy ahhoz, hogy valódi európai középhatalommá váljon, de a közép-kelet-európai térben sokkal nagyobb népességű, és több erőforrással

rendelkezik annál, minthogy besoroljon a régió kisállamai közé. A német és szovjet/ orosz tér közé ékelődött állam számára biztonsági kérdés is egyfajta stratégiai mélység, így egzisztenciális érdeke is a középhatalmi státusz elérése, hiszen kisállamként nem látja garantálhatónak a függetlenségét, illetve csorbíthatatlan szuverenitását. Történeti előzményei szerint a lengyel állam multietnikus és decentralizált volt (Lengyel–Litván Unió), nagy kiterjedésű, de kevésbé hatékony, középhatalmi szerepet pedig akkor tudott betölteni, amikor a környező országok (német/porosz, orosz, svéd, magyar) válságba kerültek. Poroszország és Oroszország 18. századi megerősödésével és a „nemesi anarchia” lengyelországi fejlődésével azonban a nagyhatalmi szerepnek leáldozott, amit az állam elkerülhetetlen felosztásai követtek (1772, 1792, 1795, 1815). A 19. századi lengyel elit hozzászokott a felosztottságból fakadó politikai léthez, így egyrészt jelentős tudást halmoztak fel azokról a hatalmi központokról, ahová kerültek (főleg orosz és osztrák viszonylatban), illetve jól szervezett diaszpórapolitikát folytattak más országokban (Párizsban, Londonban, Torinóban).

A 20. századra három jelentős cél alakult ki a lengyel államiság helyreállítása és védelme szempontjából:

- külső garantorokat keresni Lengyelország fennmaradásához;
- elég önerőre szert tenni ahhoz, hogy megakadályozzanak egy új felosztást, melynek alapja a német–orosz egyetértés lenne;
- felbomlasztani a német és orosz államok politikai és területi egységét.

Euroatlanti kapcsolatok

Lengyelország az elmúlt években „számkivetettnek” számított az EU-ban, a Jog és Igazságosság párt (továbbiakban: PiS) vezetőjének euroszeptikus eszmefuttatásai, valamint a jogállamiságot ért folyamatos kritikák miatt. Az orosz–ukrán háború előtt Brüsszel, Berlin és más nyugat-európai fővárosok erkölcsi magaslatról oktatták ki Varsót az uniós értékekről. A háború azonban alátámasztotta Lengyelország igazát Oroszországgal, az Északi Áramlat 2-vel, az európai biztonsággal és a hadsereg fontosságával kapcsolatban. Lengyelország szerepe az egyik legmeghatározóbbnak mondható a kelet-közép-európai régióban.

A lengyelek megítélését ennek ellenére továbbra is nagyban befolyásolja, hogy az ország változatlanul konfliktusban áll az EU-val a jogállamiság kérdésében. Bár a kormányzó PiS fontos lépést tett egy jelentős igazságügyi reformmal kapcsolatban – [felszámolta a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi kamaráját](#) – ez nem volt elég az EU-nak. Így a világjárvány helyreállítására szánt 35 milliárd eurós pénzeszközöket továbbra is blokkolják, és további milliárdos uniós költségvetési pénzek vannak veszélyben.

Az Európai Unió fősodorbeli politikai irányvonalával szemben is támaszkodhat Varsó az Amerikai Egyesült Államokra mint külső garantorra. De Varsó a NATO-n belül is egyértelműen Washington felé elkötelezett: ez már a 2003-as iraki inváziónál világos volt, melyben a lengyelek voltak az egyedüli partra szálló erő a briteken és az amerikaiakon kívül. A lengyel haderőfejlesztés emellett elsősorban amerikai eszközökre támaszkodik, ami hagyományosan jó kapcsolatot jelent a mindenkori amerikai kormánnyal (a mostanival éppúgy, mint Donald Trumpéval, aki nem véletlenül Varsóban tartotta programadó beszédét 2017 júliusában).

Jelenleg azt látjuk, hogy a már 2014 előtt felvázolt lengyel stratégiában foglaltak megvalósítása zajlik, a katonai, gazdasági, politikai eszközeik ezekhez a korábban deklarált célokhoz igazodnak. Politikai mozgásterüket sok kis szövetségben való részvétellel igyekeznek bővíteni. Ebbe nemcsak a V4, hanem a románokkal, törökökkel való együttműködés, a horvátokkal indított HTK, a lublini és weimari háromszög is beletartozik.

Új típusú fenyegetések

A 2020-ban elfogadott lengyel nemzeti védelmi stratégia részletesen beszélt az országot érintő fenyegetésekről, és felállított egy egyértelmű prioritáslistát. A dokumentum bevezetője meghatározta a biztonsági környezetet, rámutatva arra, hogy a legnagyobb fenyegetést az Orosz Föderáció neoimperialista politikája jelenti. Megerősítette, hogy a Grúzia elleni agresszió, a Krím illegális annektálása és a kelet-ukrajnai ellenségeskedések mind sértik a nemzetközi alapelveket, valamint aláássák az európai biztonsági rendszer pilléreit. Amióta Lengyelország 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, a varsói politikusok az újraéledő és revizionista [Oroszország által jelentett növekvő fenyegetésre](#) figyelmeztették Európát. Ez a stratégiai gondolkodás 2023-ban sem változott meg, sőt beigazolódott annak létjogosultsága. Részben éppen ezért is az ország célja a NATO transzatlanti kötelékének, politikai kohéziójának, szolidaritásának, hitelességének és hatékonyságának megerősítése, valamint Lengyelország pozíciójának megszilárdítására a NATO struktúráin belül. Ezen kívül törekednek a NATO elretentő erejének és védelmének fokozására, valamint arra, hogy biztosítsák a NATO képességét a legigényesebb kollektív védelmi műveletek végrehajtására, hiszen a NATO keleti szárnyán a katonai jelenlét növelésének és megszilárdításának folytatása elengedhetetlen annak érdekében, hogy a biztonságpolitikai fenyegetettség enyhüljön. A mai lengyel szerepvállalás az európai biztonságpolitikában nem teljesen új keletű. A NATO-hoz való 1999-es csatlakozása óta az ország a szövetség keleti szárnyának biztonsági tengelyévé vált. Ezt Lengyelország stratégiai elhelyezkedése és figyelemre méltó gazdasági növekedése tette lehetővé, amely hozzájárult a fegyveres erők gyors modernizációjához és bővítéséhez. A lengyel hadsereg jelenleg [a világ huszadik legerősebb hadseregének](#) számít. A stratégia szerint tehát Lengyelország biztonságát elsősorban az határozza meg, hogy erősen beágyazódott a transzatlanti és európai struktúrákba, de emellett kulcsfontosságú a partnerekkel való kétoldalú és regionális együttműködések fejlesztése is.

A másik kockázati tényezőt a dél-európai szomszédság tartós regionális és belső konfliktusaiban, valamint a növekvő migrációs nyomásban látják. A stratégiai dokumentum szerint az ország kiemelt célja egy olyan migrációs politika, amely összehangolása a gazdasági, szociális és biztonsági politikákkal együttesen történik. Június 8-án az EU-27 belügyminiszterei jóváhagyták az Európai Bizottság által először 2020-ban javasolt uniós migrációs megállapodást. Magyarország és Lengyelország az új paktum ellen szavazott. A lengyel kormány elhatározta, hogy soha nem fogadja el az ilyen egyirányú szolidaritást. Lengyelországnak az ukrán menekültek számára adott uniós pénzügyi támogatás személyenként átlagosan 50 eurót tesz ki, ami éles ellentétben áll azzal a 20 ezer euróval, amelyet Lengyelországnak kellene fizetnie minden egyes illegális bevándorló után, aki menedékjogot kér, és [akit Lengyelország nem hajlandó a területére telepíteni](#).

Globális szinten jelentős kockázatot látnak az Amerikai Egyesült Államok és a Kínai Népköztársaság, valamint az Orosz Föderáció és Ukrajna között kialakuló fokozódó rivalizálásban.

A digitális technológiák gyors fejlődése korábban ismeretlen fenyegetéseket generál. A lengyel stratégia kimondja, hogy mivel ezek biztonsági kockázatot jelentenek, korszerű és biztonságos távközlési hálózatok kifejlesztésére van szükség mind a polgári, mind pedig a katonai szektorban. Lengyelország emiatt nagy figyelmet fordít a kiberbiztonságra is, a stratégiai dokumentumban külön fejezettrészt szenteltek a témának. Az elhatározás szerint növelik a katonai ágazat ellenállóképességét és az információvédelmi szintet, ugyanakkor olyan gyakorlatokat támogatnak, amelyek lehetővé teszik a polgárok számára, hogy jobban megvédjék az információikat. A stratégia azt is kinyilvánította, hogy az állam és az állampolgárok biztonságos működését, létét az információs térben is biztosítani kell. Ez magában foglalja a védelemre való képesség megteremtését és a dezinformációra adott rendszerszintű válaszlépéseket is.

Az energiabiztonság garantálása szintén kulcsfontosságú Lengyelország számára. Az Európai Unió éghajlat- és energiapolitikájával összhangban a lengyelországi villamosenergia-termelés versenyképességének fenntartása jelenti a kihívást. Éppen ezért létfontosságú biztosítani és elérni, hogy jó legyen a viszony a külső országokkal és ezáltal biztosítani az energiaellátás zavartalanságát. A stratégia kimondja tehát, hogy erősíteni kell a régió ellenálló képességét azzal a kockázattal szemben, hogy a gázellátást politikai nyomásgyakorlás eszközeként használják.

A dokumentum kiemelte az állam pénzügyi biztonságának és gazdasági stabilitásának jelentőségét is. A globalizáció előrehaladtával a lengyel gazdaságnak szembe kell néznie az egyre erősebb versennyel a külföldi piacokon. Annak érdekében, hogy megfeleljenek ezen kihívásnak, gazdaságpolitikai és strukturális politikai intézkedéseket hajtottak végre, amelyek az innovációra, a piaci rések azonosítására, az új technológiák adaptálására és fejlesztésére, valamint a globális márkák kiépítésére összpontosítanak. A lengyel gazdaság ereje egyben az állam védelmi potenciáljának erejét is jelenti. Folyamatosan lépéseket tesznek az állam és a társadalom ellenálló képességének növelésére a kortárs fenyegetésekkel szemben.

A stratégiai dokumentum a biztonságot veszélyeztető tényezőként azonosította a felgyorsuló klímaváltozást is, az elhúzódozó aszályokat, a környezetszennyezést és a káros anyagok kibocsátását.

A stratégia határozottan hangsúlyozta, hogy Lengyelországnak törekednie kell arra, hogy a NATO- és EU-tagsága, az Amerikai Egyesült Államokkal való stratégiai partnersége, valamint a regionális biztonsági együttműködés révén [megerősítse biztonságának külső pilléreit](#).

Az ukrán háború és a haderőfejlesztés

Lengyelország Kijevnek nyújtott katonai és politikai támogatása figyelemre méltó volt. Az ország a konfliktus elől menekülő milliőit fogadta be. Emellett mintegy 300 harcokcsit adományozott saját hadseregének készleteiből – ez a szám egyedülálló Európában. Ez a reakció segítette Lengyelország imázsának javításában, valamint felhívta Európa többi részének figyelmét az országban rejlő potenciálra. Lengyelország rendíthetetlen elszántsága Ukrajna megsegítésére nagyrészt azon állításon alapul, amely

szerint Európa súlypontjának keleti irányú eltolódása már folyamatban van. Ebben a földrajz is szerepet játszik, hiszen Európa történelme jelenleg keleten zajlik, ami [Varsót az európai politika középpontjába](#) helyezi.

Ezek a lépések szervesen illeszkedtek a 2014 előtt megkezdődött lengyel haderőfejlesztési programhoz, amely által a lengyelek Európa egyik meghatározó haderejévé kívánnak válni. Lengyelország GDP-je 590 milliárd dollár, ebből a védelmi kiadások 12 milliárd dollárt tettek ki 2019-ben, ami a járvány és a 3,65%-os GDP-csökkenés ellenére is 13 milliárd dollárra nőtt 2020-ban. Az aktív fegyveres erők állománya 114 ezer fő, ebből 58 ezer fő a szárazföldi haderő, 6000 fő a tengerészet, 14 300 fő a légierő, és 3150 fő a különleges erők. A félkatonai állomány nagysága 75 ezer fő.

A 2021-ben publikált Military Balance kiadvány szerint Lengyelország rendelkezett számos szovjet időkből maradt harckocsival és páncélozott harcjárművel (kb. 600 db átalakított T-72, 1252 db BMP-1), de már megkezdődött a nyugati alternatívák beszerzése (247 db Leopard (főleg 2A4), 359 db Rosomak IFV és 300 db Rosomak APC, 30 db Maxxpro, 40 db Cougar). Páncéltörő és tüzérségi fegyverek esetében is többségében 9K11 típusú régi szovjet gránátvető, valamint 122mm-es Gvozdika önjáró tarackok vannak a rendszerben, de már vettek néhány 155 mm-es Krab önjáró tarackot is. Részben amerikai [M1A2 Abrams harckocsik](#) (250 db) váltják majd le az átalakított T-72 harckocsikat, de vesznek további Leopardokat is a meglévő 2A4 típus mellé. A legnagyobb bejelentés a koreai Abrams variáns, [a 189 db K2 harkocsi, és a 212 db K9 önjáró tüzérségi eszköz beszerzése](#) volt. Főleg, hogy egyes tervek szerint további [800 db K2 harckocsit fognak gyártani és karbantartani Poznanban](#). 250 ezer főre akarják növelni az aktív katonai állományt, és 50 ezer főre a tartalékosok számát.

A forgószárnyas képesség tekintetében a 28 db Mi-24 támadó helikopterre, 6 db Mi-14 és 4 db Mi-2 helikoptere támaszkodnak. A légvédelmi eszközök terén is dominált a szovjet technika (227 db föld-levegő rakéta, főleg K33 Osa és 270 db légvédelmi ágyú, főleg ZSU-23-4-gyel és az S-200-as légvédelmi rendszer), amit igyekeznek leváltani a Patriot rendszerre. A légierő gerincét kisebb részben a MiG-29 vadászgépek, de egyre nagyobb százalékban F-16-ok és majd a most vásárolt F-35 vadászgépek adják. A kiképzésre való Su-22 gépek cseréje is esedékes, szóba került az amerikai mellett olasz és svéd alternatíva is, eddig az olasz változat tűnik befutónak. Bejelentették 32 db F-35A vadászgép vásárlását, amik a MiG-29 századokat váltják le. Patriot lég- és rakétavédelmi rendszerre cserélik le a jelenlegi S-200-as és többi volt szovjet technikát. 24 db török Bajraktar drónt is terveznek vásárolni, látva annak nagy jelentőségét a modern hadviselésben.

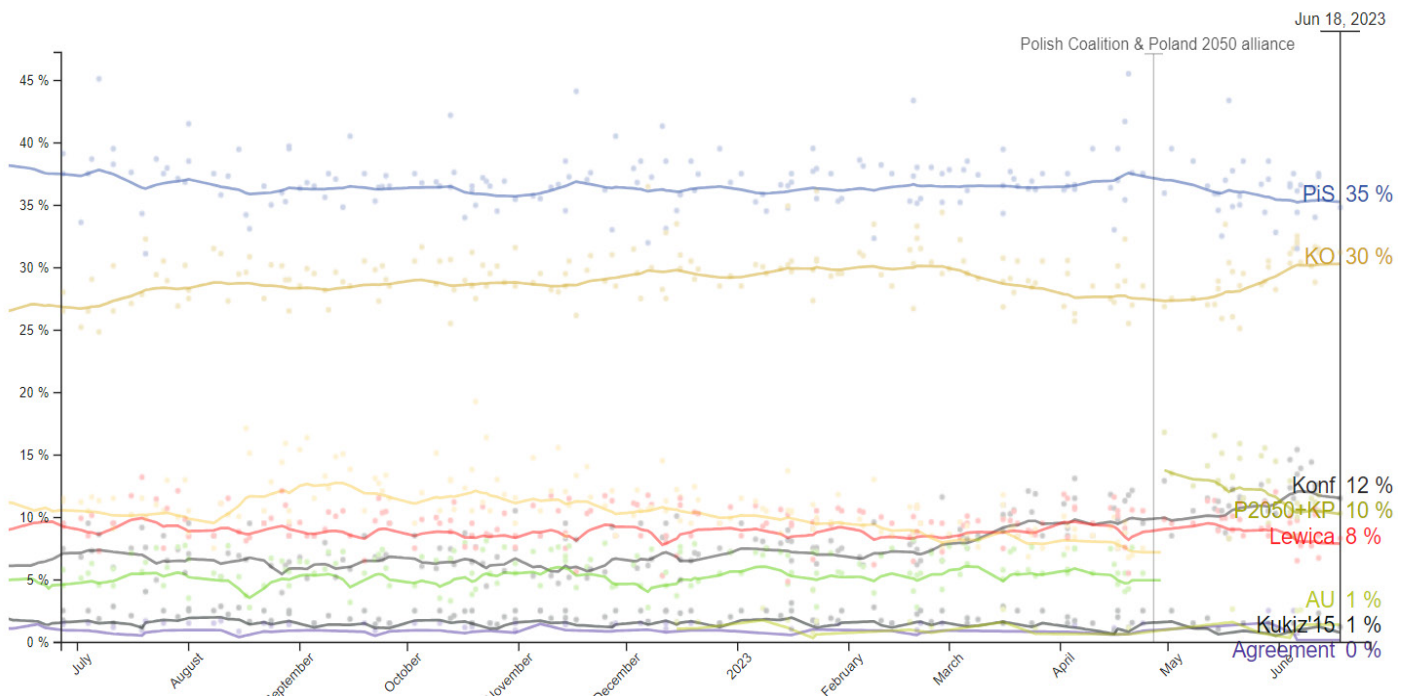
Számos kritika is megjelent a lengyel modernizációval kapcsolatban. A beszerzések eddig az jellemezte, hogy sem az M1A2, sem a Bajraktar esetén nem írtak ki pályázatot, és nem versenyeztették meg a gyártókat, ehelyett politikai döntés született, ezáltal eleve nem is került fel a lehetséges opciók listájára olyan, akár költséghatékonyabb (pl. német) megoldás, amely nem a politikai partnereikhez köthető. Ez alól kivételt képez a SU-22 kiképzőrepülőök cseréje. Emellett a legfőbb gond, hogy ha a romló gazdasági helyzet ellenére tényleg eléri a 2,5%-os GDP arányos védelmi költségvetést (ez most 2,2%), akkor ebből az évi 15 milliárd dolláros büdzséből kell majd mindezt finanszírozni. Egy 250 ezer főre nőtt haderő személyi- és szervezeti költségeit fedezni, valamint törleszteni a beszerzések az árát. Csak a nagy tételeket nézve az M1A2-beszerzés 6 milliárd dollárt, az F35A-vásárlás 4,6 milliárd dollárt, a Patriot rendszer 4,75 milliárd dollárt tett ki, de a Leopardok felújítása és továbbiak vásárlása is 1-2 milliárd dollárt jelent legalább.

Ezzel az elképesztő méretű fejlesztéssel Lengyelországnak több harckocsija lesz, mint a briteknek (kb. 300 Challenger), a németeknek (kb. 350 Leopard 2) és a franciáknak (350 Leclerc) együtt, ha az említett országok nem zárkoznak fel ebben a fegyverkezési versenyben. A számok különböző statisztikákban eltérnek, mivel nem mindegyik hadra fogható, de a nagyságrendek világosan látszanak így is.

A lengyel külpolitikára ható belpolitikai ügyek

A 2023 őszi esedékes lengyel választási kampányban is a kormány és az ellenzék közötti szópárbaj egyik fő eleme lehet a befagyasztott uniós kifizetések ügye. A kormányzó PiS támogatottsága azonban nem omlott össze, és talán csak egy apró löketre lenne szükség ahhoz, hogy a párt támogatottsága ismét elérje azt a **40%-os átlagot**, amellyel már esélye lenne egy újabb egyértelmű többség megszerzésére (1. ábra).

1. ábra

Forrás: Politico. Poland — National parliament *voting intention*

Azonban minél tovább késnek a brüsszeli pénzek, annál több támogatót szerezhet a lengyel ellenzék. Várhatóan azzal fognak érvelni, hogy csak úgy garantálható, hogy Brüsszélből megérkezzen a több **tízmilliárd euró Lengyelországba**, ha rájuk szavaznak. A kormánynak további aggodalomra adhatnak okot a nyár eleji tüntetések is. 2023. június elején több százezer ember vonult végig Varsó központjában, hogy az ősszel esedékes választások előtt tiltakozzon a lengyel kormány ellen. Bár a megmozdulást Donald Tusk hívta életre, számos ellenzéki csoportosulás is részt vett rajta, és a tömegben felbukkanó transzparensek a transzneműek jogaitól kezdve a szakszervezeti képviselőket **széles palettán adtak hangot követeléseiknek**.

Lengyelországban még soha nem szerveztek akkor méretű tüntetést, mint most, a lex-Tusknak is hívott, orosz befolyás elleni fellépést lehetővé tévő törvény elfogadása után. A tüntetők számos eltérő okból vonultak ki tiltakozni, de valójában egy nagyon heterogén csoportról van szó. Egyeseknek az inflációból, másoknak a növekvő lakhatási költségekből van elege, megint másokat a rövid távú válságkezelési megoldások (800 zloty program) logikája vagy pedig ideológiai ügyek (az LMBTQ-közösségek és a nők jogai, a vallás szerepe a közéletben) zavarnak.

Érdekesség, hogy közben a szélsőjobbaldali Konfederációjában Jaroslaw Gowintól az a Sławomir Mentzen vette át a hatalmat, aki már korábban is bírálta az 500 zloty (most 800 zloty) programot. Ez anno a PO részéről rossz ötlet volt, de velük szemben a Konfederacja hitelesebb tudott maradni gazdaságpolitikai ügyekben. Most már 10%-on állnak, ők lehetnek akár az őszi választást eldöntő harmadik erő. A Ziobro-féle Suwerenna Polska nagyon gyenge, a Lengyelország 2050 sem tűnik elég erősnek ahhoz, hogy egy ellenzéki koalícióban számottevő segítség legyen a PO számára.

A 2023 őszi választásokon lényegesek lesznek a bizonytalan szavazók, mert ugyan a PiS biztos szavazói többen vannak, és soha nem szavaznának a PO-ra, viszont ez fordítva nem igaz. Lényeges kérdés, hogy lesz-e közös ellenzéki lista, annak ellenére, hogy a kis pártok ezzel eddig mindig rosszul jártak. De ha a kis pártok vezetői a saját érdekeiket nézik, akkor esélyes, hogy nem váltják le a kormányt.

Július elején, bár csekélyebb létszámmal, [ismét tüntettek Varsóban](#), ezúttal az ukrán nagykövetség épülete előtt, követelve Lengyelország Oroszországgal és Fehéroroszországgal való kapcsolatának javítását, valamint az Ukrajnának küldött fegyverszállítmányok leállítását.

A belpolitikai csatározások korlátozottan, de befolyásolhatják a lengyel külpolitikai stratégiai célok megvalósítását is. Az unióval fennálló viták intenzitása a háború miatt mérséklődött, az oroszbarátság miatti német büntudat ideiglenesen teret engedett a lengyel politikai befolyásnak, de hosszú távon ezek a folyamatok megváltozhatnak. Ha az uniós támogatások nem érkeznek meg, és kiéleződik megint az unión belüli viszály a fősodorbeli technokratákkal, akkor a varsói vezetés mozgástere csökkenni fog. Másrészt az ukránok felfegyverzése ellenére is a konfliktus befagyott állapotához közelít. Ez növelni fogja a költségeket az évtizedekig szükséges segélyszállítmányok miatt, amit nem biztos, hogy a lengyel költségvetés a tervezett, GDP 4%-át kitevő honvédelmi kiadások és a kiterjedt családvédelmi programok mellett bírni fog.

Következtetések

Összefoglalva elmondható, hogy Lengyelország egy történelmi tapasztalatokon nyugvó stratégiai gondolkodást alakított ki, és tudatosan, következetesen igyekszik megvalósítani ennek egyes elemeit. Lengyelország nem elég nagy ahhoz, hogy valódi európai középhatalommá váljon, de a közép-kelet-európai térben sokkal nagyobb népességű, minthogy besoroljon a régió kisállamai közé. A Németország és Oroszország közé ékelődött állam számára biztonsági kérdés egyfajta stratégiai mélység kialakítása, hiszen kisállamként nem látja garantálhatónak a függetlenségét. A 20. századra három jelentős cél alakult ki a lengyel államiség helyreállítása és védelme szempontjából: külső garantorokat keresni Lengyelország fennmaradásához; elég önerőre

szert tenni ahhoz, hogy megakadályozzanak egy új felosztást, melynek alapja a német-ország egyetértés lenne; illetve felbomlasztani a német és orosz államok politikai és területi egységét.

Ezek a pillérek máig visszaköszönek a lengyel stratégiai gondolkodásban. A 2022-ben kirobban ukrán-orosz háború szemmel láthatólag az ő stratégiai álláspontjuk jogosságát támasztja alá, ezért jelenleg a nyugati partnerek sokkal kevésbé konfrontálódnak velük. A sürgős fejlesztések katonai területen is azt a képzetet erősítik, hogy ez egy „most vagy soha” pillanat Varsó számára. A halogatott fejlesztések a német-francia-brit haderőben is jelentős képességvesztéshez vezettek, okos lépésekkel Lengyelország ideig-óráig valódi középhatalmi státuszt vívhat ki magának Európában. Ezt a stratégiai eredményt viszont értelemszerűen veszélyezteti a gazdasági válság, amelynek részben egyébként pont az orosz-német gazdasági kapcsolatok összeomlása az oka. Az európai energiaválság viszont Varsót sem hagyta érintetlenül, még ha az amerikai LNG-import révén az ellátásbiztonságuk nem is került rövid távon veszélybe. Hosszú távon viszont az lesz a fő kérdés a lengyel döntéshozók számára, hogy miként viszonyuljanak majd a háború utáni európai politikához, a fegyverkező Németországhoz és az amerikai partnerekhez, akik egyre inkább a Távol-Keletre akarnak figyelni Oroszország helyett.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2023.

Szerző:

NYILAS LAURA – STEPPER PÉTER

Lektorálta:

BARANYI TAMÁS PÉTER

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2023.41>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.